

Segítség a Víz Keretirányelv megvalósításában

BEMUTATKOZIK A RENATUR 2005 BT

Sokszor halljuk: a Víz Keretirányelv (VKI) az egész magyar társadalmat új feladatok elé állítja, azzal, hogy a mindennapi döntéshozatal során az árvíz- és belvízvédelmet, a mezőgazdaságot, a természetvédelemmel „házasítja”. E „házasságból” a vizek jó ökológiai állapotának vagy potenciáljának kell, rövid határidőn belül, megszületnie.

Ahogy a házasság működéséhez sem lehet új, mindig bevált receptet adni, úgy új műszaki megoldást sem lehet a tervezéshez javasolni. Nincs új megoldás, csak az adott helyzetben kell az árvízvédelmi és ökológiai szempontoknak együtt megfelelő lehetőséget választani.

Szakemberként elsősorban ezen a határfelületen találtuk meg a helyünket a társadalomban. (Több más környezetvédelmi feladat is profilunk része, mint pl. települési hulladékgazdálkodási tervek, környezetvédelmi programok, vizes élőhelyek természetvédelmi kezelési tervének készítése, állapotfelmérések végzése, módszertani kiadványok, tanösvények tervezése).

A kompromisszumok keresésével telt évtized során számos vízfolyás és hozzájuk kapcsolódó lápok, mocsarak, tavak jó ökológiai állapotának megőrzését és kialakítását készítettük elő koncepciók, tervek, szaktanácsadás és pályázatírás révén. Igényeik, problémáik megismerése érdekében több vízgazdálkodási társulattal konzultáltunk, sőt a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium valamint a WWF Magyarország által szervezett egyes társulati dialógusokon is jelen voltunk. Tervezői és szakmapolitikai tevékenységünk során a társulatokon kívül önkormányzatokkal, vízügyi igaz-

gatóságokkal, zöldhatóságokkal és természetvédelmi társadalmi szervezetekkel is felvettük a kapcsolatot. Ezek eredményei például a 2007-ben a honlapunkon (<http://renatur.uw.hu>) külön létrehozott VKI-oldalak, melyeken letölthető külföldi és hazai esettanulmányok, kiadványok találhatóak. Weboldalunk ebből az évből pl. egy letölthető, ökológikus kisvízfolyás-rendezéssel kapcsolatos szabványtervezettel is bővült.

A kisvízfolyások jó ökológiai állapotának megőrzése és kialakítása terén bennünket elsősorban a hidromorfológiai vonatkozások érdekelnek, hiszen az élőhelyi tényezőket alapvetően befolyásolja a (középvízi) meder alakja, változatossága. A tervező, a társulat ezen a téren kétszeresen kompetens, hiszen a társadalom többi részével ellentétben felismeri e szempont valódi jelentőségét, másrészt ezen a téren kizárólagos befolyással bír. (A vízminőség ökológiai szempontból gyakran nem kizárólagos, mégis sokszor túlhangsúlyozott, ugyanakkor kontrollálhatatlan tényező.)

Egy tervezési esettanulmánnyal a medermorfológiai elvek jelentősége jobban érzékelhető: A borszönyi Morgó-(Török-)patak belterületi szakasza természetközeli és mesterséges (burkolt) egységekből áll. Legjelentősebb természeti értéke a fokozottan védett Petényi-márna erős állománya és a patakparti égerliget-társulás. A rézsű- és mederburkolások a halak vándorlását és az ökológiai folyosó „gerincét adó” növényzet folyamatos meglétét nem teszik lehetővé, ezért olyan új engedélyes terv készült, mely alapján például a mederlépcsők 1:10-es szórókő-surrantókká alakíthatóak az átjárhatóság érdekében; a középvízi meder a hossz- és keresztmetszvény mentén 1-2 dm-es mértékben heterogénebb lesz,

vagy, ha már az, akkor ilyen állapotában a terv azt megőrzi – az egyenes nyomvonalon belül. Ez utóbbi esetben legegyszerűbb megoldás a trapézszelvény nagyvízi rézsűlábán a természetesen is megjelenő csekély hordalék helybentartása, ill. kialakulásának segítése új engedélyes tervvel, abban a trapézszelvényben, melyben a kis- és középvízi hozamok egyébként nagyon szétterülnek és ökológiai szempontból kedvezőtlen homogén környezetet teremtenek.

Tekintettel a kotrás vízi élővilágra gyakorolt hatására, a tervezés egyik legfontosabb preventív műszaki szempontja a fenti, tulajdonképpen egyensúlyi és változatos élőhelyet nyújtó középvízi meder kialakítása (vagy megőrzése). Nagyobb hordalékszállítás esetén – a vízmosáskötésen kívül – minden esetben hatékony segítséget nyújthatnak a kritikus szakaszok feletti, tájbaillő, jól megközelíthető hordalékfogó műtárgyak, amint az pl. az Egerpatakon is, Eger városa felett, megfigyelhető.

A Morgó-patak menti komplex cél hatékony megvalósítását egy – szintén tervezés alatt álló, átfolyásos, tehát az ökológiailag igen fontos kis hozamokat továbbengedő és két település árvízvédelmét szolgáló – zöldtározó segíti.

Az élőhelyi feltételek javítását célzó engedélyes mederrendezési tervet helyi társadalmi szervezet pályázatok útján finanszírozta, a tározóét a vízgazdálkodási társulat.

Láthatóan új műszaki megoldásra nincs szükség, csak a megfelelőt kell kiválasztani. Ebben szívesen segítünk.

Dukay Igor

vízvédelmi felülvizsgáló

természetvédelmi szakértő

cégvezető, RENATUR 2005 Bt.

2000 Szentendre, Frangepán u. 16.

renatur@enternet.hu • (70) 235-02-54